fpcej.ir

Family Pathology, Counseling & Enrichment

2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

Investigating the relationship between spiritual well-being, optimism, and personality traits of couples

Seyed Mojtaba Aghili

dr_aghili1398@yahoo.com

Corresponding Author: Assistant Professor of Psychology, Payame Noor University, Golestan, Iran.

Arezoo Zahedi

M.Sc., Psychology, Islamic Azad University, Golestan Branch, Iran.

Abstract

Family breakdown is one of the most important psychological and social crises that can lead to major changes in people's lives and performance. This study aimed to investigate the relationship between spiritual well-being, optimism, and personality traits of normal couples on the verge of divorce. Research The method of the present study was descriptive-correlational. The statistical population of the present study was normal couples on the verge of divorce in Gorgan in 2015. A sample of 160 people (80 normal couples and 80 couples on the verge of divorce) was selected by the available sampling method. The tools used in this study included Spiritual Welfare Questionnaire (SWBS), Life Orientation (Lot), and Personality Traits (NEO-FFI). Data were analyzed using the logistic regression modeling correlation method. The results indicate that spiritual well-being with subscales of existential health (r = 3.61) (p = 0.000) and religious health (r = 60.6) (p = 0.598); Optimism (r = 1.58) (p = 0.027) and personality traits with neurotic subscale (r = 3.61) (p = 0.914), flexibility (r = 3.61) (292 /P =), responsibility (r = 3.61) (p = 0.375), extraversion (r = 3.61) (p = 0.004) and pleasantness (r = 3.61) (p = 0.043) Is able to predict the couple on the eve of divorce or normalcy. According to the research findings, the existential dimension of spiritual well-being, optimism, and some personality components such as extraversion and pleasantness, will be able to improve the quality of life and relationships of couples.

Keywords: *spiritual well-being, optimism, personality traits*

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

بررسی رابطه بین بهزیستی معنوی، خوش‌بینی و ویژگی‌های شخصیتی زوجین در آستانه طلاق و زوجین عادی

سید مجتبی عقیلی
نویسنده مسئول: استادیار گروه روانشناسی دانشگاه پیام نور، گلستان، ایران.
dr_aghili1398@yahoo.com
آرزو زاهدی
کارشناس ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گلستان، ایران.

چکیده

ازهم‌گسیختگی خانواده یکی از مهم‌ترین بحران‌های روانی و اجتماعی است که می‌تواند منجر به تغییرات عمده‌ای در زندگی و عملکرد افراد گردد. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین بهزیستی معنوی، خوش‌بینی و ویژگی‌های شخصیتی زوجین عادی و در آستانه طلاق صورت گرفت. پژوهش روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر، زوجین عادی و در آستانه طلاق شهرستان گرگان در سال ۱۳۹٤ بود. نمونه‌ای به حجم ۱۶۰ نفر (۸۰ زوج عادی و ۸۰ زوج در آستانه طلاق) به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب گردید. ابزارهای مورداستفاده در این پژوهش، شامل پرسشنامه‌های بهزیستی معنوی (SWBS)، جهت‌گیری زندگی (Lot) و ویژگی‌های شخصیتی (NEO-FFI) بود. داده‌ها با استفاده از روش همبستگی مدل بندی رگرسیون لجستیک مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفت. نتایج پژوهش حاکی از آن است که بهزیستی معنوی با زیر مقیاس سلامت وجودی (r=۳/۶۱) (p=۰/۰۰۰) و سلامت مذهبی (r=۶۰/۶) (p=۰/۵۹۸)؛ خوش‌بینی (r=۱/۵۸) (p=۰/۰۲۷) و ویژگی‌های شخصیتی با زیر مقیاس‌های روان‌نژندی (r=۳/۶۱) (p=۰/۹۱٤)، انعطاف‌پذیری (r=۳/۶۱) (p=۰/۲۹۲)، مسئولیت‌پذیری (r=۳/۶۱) (p=۰/۳۷۵)، برونگرایی (r=۳/۶۱) (p=۰/۰۰٤) و دلپذیر بودن (r=۳/۶۱) (p=۰/۰٤۳) قادر است در آستانه طلاق یا عادی بودن زوجین را پیش‌بینی نماید. بر اساس یافته‌های پژوهش بعد وجودی بهزیستی معنوی، خوش‌بینی و برخی از مؤلفه‌های شخصیت مانند برونگرایی و دلپذیر بودن، قادر خواهد بود کیفیت زندگی و روابط زوجین را بهبود بخشد.

واژه‌های کلیدی: *بهزیستی معنوی، خوش‌بینی، ویژگی‌های شخصیتی*

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

Family Pathology, Counseling & Enrichment, 2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

مقدمه

خانواده قدیمی‌ترین سازمان اجتماعی است که از بدو پیدایش انسان وجود داشته و در هسته‌ی مرکزی سازمان‌های اجتماعی گسترده‌تر قرارگرفته است. خانواده در حکم بافت سلولی برای اندام‌های اجتماعی عمل می‌کند و در تعلیم و تربیت، آموزش و سلامت روانی نقش دارد. به‌طور حتم می‌توان گفت که مرکز ثقل خانواده، زن و مرد یا در قالب زوج است. ارتباط و رضایت آن‌ها از زندگی زناشویی یکی از اساسی‌ترین عامل حفظ و سلامت خانواده و همان‌طور جامعه است. با توجه به این‌که انتخاب همسر و بستن پیمان زناشویی هم به‌عنوان نقطه‌ی عطفی در رشد و هم پیشرفتی شخصی تلقی می‌شود، بدون شک یکی از مهم‌ترین تصمیم‌هایی که در طول زندگی هرکسی گرفته می‌شود انتخاب یک شریک زندگی است (قمری، رضا خوانی و ملالو، ۲۰۱۴). برای بسیاری از مردم، ازدواج با منبع مهمی از شادی و بهزیستی آغاز می‌شود؛ اما به نظر می‌رسد در دنیای معاصر ساختار ازدواج در خطر بی‌ثباتی و متلاشی شدن است (ولفینگر، ۲۰۱۵).

در دوران نوین و در جوامع رو به توسعه، ماهیت و اشکال ازدواج[1] و پیامدهای اجتماعی ناشی از آن تحت تأثیر عوامل گوناگون اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی دچار تغییر و تحول شده است (توده فلاح و همکاران، ۱۳۸۹). یکی از تغییرات ایجادشده، پدیده طلاق[2] است؛ مطالعات صورت گرفته در زمینه افزایش طلاق و پیامدهای منفی ناشی از آن مانند کاهش کیفیت زندگی[3] (غفاری و رضایی، ۱۳۹۲)، بر هم خوردن تعادل روانی اختلال‌های خلقی[4] و اضطراب[5]، تغییر در سبک زندگی و خودپنداره[6]، (زمانی زارچی و همکاران، ۱۳۹۷)، ضرورت توجه به گزینه‌هایی را که می‌تواند در سلامت و سازگاری زوجین مدنظر قرار گیرد را برجسته‌تر می‌سازد (حفاریان و همکاران، ۱۳۹۵). مطالعات انجام‌شده مهم‌ترین و عمیق‌ترین ریشه‌های طلاق را ویژگی‌های شخصیتی[7] و اختلالات روانی زوجین گزارش نمودند (کثیری، ۱۳۹۰). بررسی‌ها نشان داده‌اند که بعضی ویژگی‌های

1. Marriage
2 .Divorce
3. Quality of life
4. Mood disorders
5. Anxiety
6. Self-concept
7 .Personality characteristics

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

شخصیتی مانند روان رنجوری[1]، فقدان وظیفه‌شناسی و توافق پذیری[2]، آسیب‌های پایداری را در روابط زناشویی به وجود آورده که احتمال بروز طلاق را افزایش می‌دهد (شاهمرادی و همکاران، ۱۳۹۰).

از سوی دیگر، بر اساس آموزه‌های دینی، یکی از مهم‌ترین مسائلی که زمینه‌ی آرامش و رضایت از زندگی زناشویی را فراهم می‌سازد پایبندی زوجین به دستورات مذهبی است. ماهونی و همکاران (۱۹۹۹) با تجزیه‌وتحلیل مشاهدات نشان دادند که جنبه‌های گوناگون عملکرد زناشویی شامل رضایت زناشویی، تعداد برخوردها و خشونت فیزیکی با فعالیت‌ها و اعتقادات مذهبی در ارتباط است به این صورت که زوج‌های دارای اعتقادات مذهبی بالاتر، رضایت زناشویی بیشتری داشته و برخوردها و خشونت‌های آن‌ها نسبت به هم کمتر است. زنانی که پایبند به مذهب‌اند کمتر الگوهای ارتباطی معیوب را برمی‌گزینند (ثناگو، ۲۰۱۳). بر اساس مطالبی که گفته شد در جهت بررسی رضایت زناشویی، متغیر بهزیستی معنوی به دلیل آن‌که بر رشد رضایت زناشویی تأثیر می‌گذارد انتخاب شد؛ اما به نظر می‌رسد که بهزیستی معنوی علاوه بر این‌که به‌تنهایی می‌تواند موجب ایجاد رضایت زناشویی شود؛ همچنین قسمتی از تأثیرگذاری بهزیستی معنوی در مسائلی که ازنظر رضایت زناشویی اهمیت دارند و ارزش‌های شخصی را درگیر می‌کنند، مطرح می‌گردد تا منجر به ارتقاء سطح رضایت زناشویی شوند. در دو دهه گذشته، علاقه به رویکردهای انسان‌گرایی[3] و انسان سالم به‌سرعت افزایش‌یافته است که شاید یکی از دلایل آن آمار هشداردهنده‌ای باشد که در زمینه بحران‌ها و مسائل فردی و اجتماعی ارائه‌شده است. به اعتقاد صاحب‌نظران، رضایت از زندگی را به دستیابی فرد به توان بالقوه‌ی روانی (سلیگمن، ۲۰۰۳) و ارزیابی شناختی-عاطفی فرد از زندگی خود دلالت دارد (دایر و همکاران، ۲۰۰۳). در این میان یکی از مفاهیمی که با رضایت از زندگی ارتباط دارد سازه خوش‌بینی[4] است. از دیدگاه اسچیر و کارور[5] (۱۹۸۵)، خوش‌بینی به معنای داشتن انتظارات مثبت برای نتایج و پیامدهاست؛ در نقطه مقابل، بدبینی قرار دارد که ازنظر سلیگمن، به معنای تأکید فاجعه‌آمیزترین علت هر شکست است (سلیگمن، ۱۳۸۳) شواهدی جهت کیفیت

1. Neurosis
2. Agreeableness
3. Humanistic approaches
4. Optimism
5. Scheier, M. F,M & Carver, C. S

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

Family Pathology, Counseling & Enrichment, 2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

زندگی افراد خوش‌بین در مطالعات شیر و همکاران (۱۹۹۴) نشان داده است که این افراد، در رویارویی با دشواری‌ها زندگی، به دنبال کردن هدف‌های با ارزش خود ادامه می‌دهند و با به‌کارگیری راهبردهای کنار آمدن مؤثر، حالت‌های شخصی خود را تنظیم می‌نمایند تا از این طریق بتوانند به اهداف خود دست یابند. مرور دقیق شواهد تجربی در مورد همبسته‌های خوش‌بینی نشان می‌دهد که این عامل با شاخص‌های اختلالات روانی به‌طورکلی و با افسردگی[1] و اضطراب، به‌طور خاص، همبستگی منفی دارد؛ از سوی دیگر، نتایج برخی مطالعات، خوش‌بینی را پیش‌بین معتبری برای امید به زندگی[2] (موحد، ۱۳۸۲)، شادکامی (پایگوراس و همکاران، ۲۰۱۱)، بهزیستی ذهنی[3] و حمایت اجتماعی[4] دانسته‌اند. باوجوداین، برخی افراد در مواجهه با تنیدگی‌های مختلف، سعی می‌کنند از روش‌های مقابله‌ای مختلف مانند اجتناب از تنیدگی[5]، جستجوی حمایت اجتماعی، انجام مناسک مذهبی[6] و یا روش‌های مقابله‌ای منفی مانند مصرف الکل و مواد مخدر[7] استفاده نمایند (صفایی راد و همکاران، ۱۳۸۹) به نظر می‌رسد، باورها و اعمال معنوی فرد را در زمان رویارویی با مشکلات توانمند کرده و قواعدی را برای هدایت او فراهم می‌آورند که می‌تواند به فرد در زندگی کمک نماید (کوئینگ و همکاران، ۲۰۰۷) بر این اساس، بهزیستی معنوی[8] را می توان وضعیتی از رشد انسانی و حالتی از سلامتی دانست که منعکس‌کننده احساسات، رفتارها و شناخت‌های مثبت انسان از ارتباطات با خود، دیگران، طبیعت و قدرت برتر است که درنهایت، فرد را از هویت یکپارچه، رضایت، شادی، عشق، احترام، نگرش‌های مثبت[9]، آرامش درونی، هدف و جهت زندگی برخوردار می‌گرداند (گومز و فیشر، ۲۰۱۳). اندیشمندان از زوایای گوناگون بحث بهزیستی معنوی را مطرح نموده‌اند، به‌عنوان نمونه مایرز[10] (۲۰۰۰)، بهزیستی معنوی را قائل بر دو بعد می‌داند: بعد اول، معنویت مذهبی است که در آن مفهوم خدا از وجود مقدس واقعیت غایی به سبک و سیاق مذهبی

1. Depression
2. life expectancy
3. Mental well-being
4. social support
5. Tension
6. Religious rites
7. Alcohol and drug use
8. Spiritual Well-being
9. Positive Attitudes
10. Myers, D.G

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

بیان می‌شود و بعد دوم، معنویت وجودی است که در آن تجربیات روان‌شناختی خاصی مدنظر است (هارتز، ۲۰۰۵) بر این اساس می توان اذعان نمود که بهزیستی معنوی نقش مهمی در نحوه سازگاری افراد با لذت‌ها و سختی‌های زندگی داشته و حس هدفمندی در فرد ایجاد کرده و زندگی آنان را هدایت نماید. در همین راستا، نتایج مطالعات اخیر این نکته را مطرح می‌کند که معنویت، می‌تواند به‌عنوان یک منبع اجتماعی و روان‌شناختی در مقابله با تنیدگی، بهبود کیفیت زندگی، امید و رضایت زناشویی اثرگذار بوده و فرد را نسبت به آسیب‌های روانی، اجتماعی و حتی جسمانی مصون سازد (توریانو و همکاران، ۲۰۱۲). بر این اساس، شناخت عواملی که زمینه را برای بروز اختلافات زناشویی و جدایی زوج‌ها فراهم می‌نماید، نقش مهمی در کاهش مشکلات زناشویی و آمار طلاق خواهد داشت.

پژوهش حاضر درصدد پرداختن به خلأ اطلاعاتی موجود در این زمینه و پاسخ به این سؤال که آیا بین بهزیستی معنوی، خوش‌بینی و ویژگی‌های شخصیتی زوجین عادی و در آستانه طلاق ارتباط معنی‌داری وجود دارد؟

روش

پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی است. در این پژوهش، جامعه آماری را کلیه زوجین عادی و در آستانه طلاق شهر گرگان‌که در سه‌ماهه ابتدایی سال ۱۳۹۴ به دادگاه خانواده مراجعه داشته‌اند، تشکیل داده‌اند که با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس ۱۶۰ نفر (۸۰ زوج در آستانه طلاق و ۸۰ زوج عادی) به‌عنوان نمونه انتخاب گردید. ملاک‌های ورود و خروج برای زوجین در آستانه طلاق عبارت‌اند از اینکه دارای اختلافات خانوادگی و زناشویی باشند، در سه‌ماهه ابتدایی سال ۱۳۹۴ دادخواست طلاق داده و در آستانه طلاق باشند و بدین‌جهت به دادگاه خانواده شهر گرگان مراجعه کرده و دست‌کم سواد خواندن و نوشتن داشته باشند. همچنین ملاک‌های ورود و خروج برای همسران عادی عبارت‌اند از اینکه در تاریخ یادشده در شهر گرگان زندگی کنند، سابقه مراجعه به دادگستری برای طلاق گرفتن نداشته باشند. زوج‌هایی که دارای سوابق اختلاف زناشویی و متارکه نبوده و ازنظر سن، دامنه تحصیلی و منطقه زندگی، با گروه طلاق همتا باشند و جهت

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

Family Pathology, Counseling & Enrichment, 2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

مسائل و مشکلات دیگر به جهت مشاوره و راهنمایی به دادگاه خانواده شهر گرگان مراجعه کرده باشند.

ابزارها

پرسشنامه بهزیستی معنوی[1]: این مقیاس در سال ۱۹۸۳ توسط پالوتزیان و الیسون[2]، طراحی‌شده است و شامل ۲۰ ماده خودگزارشی است که ۱۰ سؤال ابتدایی آن سلامت مذهبی[3] و ۱۰ سؤال دیگر سلامت وجودی[4] را اندازه‌گیری می‌کند. هر گزینه شامل یک مقیاس ۶ درجه‌ای است (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) که دامنه آن از ۱ تا ۶ مرتب‌شده است. در سؤالات منفی، نمره‌گذاری به شکل معکوس انجام می‌شود و در پایان، سلامت معنوی به سه سطح پایین ۴۰-۲۰، متوسط ۹۹-۴۱ و بالا ۱۲۰-۱۰۰ تقسیم‌بندی می‌گردد. پایایی درونی آزمون را (۰/۹۹ تا ۰/۷۳ =r) و اعتبار آن را (۰/۹۴ تا ۰/۷۸ =r) گزارش نمودند. همچنین ضریب پایایی این آزمون به روش آلفای کرونباخ در پژوهشی که به‌منظور تعیین سلامت معنوی دانشجویان پرستاری و دیدگاه آن‌ها در مورد معنویت و مراقبت معنوی بیماران انجام‌گرفته بود ۰/۸۷ تعیین گردید که بیانگر ضرایب قابل‌قبول مقیاس یادشده است. پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد.

پرسشنامه جهت‌گیری زندگی[5]: این مقیاس توسط شییر و همکاران (۱۹۹۴) تهیه‌شده است و دارای ۱۰ ماده است. هر یک از سؤال‌های این آزمون دارای ۵ طیف از کاملاً موافقم (۵) تا کاملاً مخالفم (۱) است. ۲، ۵، ۶ و ۸ در این پرسشنامه انحرافی است و نمره‌ای به آن تعلق نمی‌گیرد؛ از ۶ عبارت باقی‌مانده سه عبارت ۳، ۷ و ۹ به‌صورت معکوس نمره گزاری می‌شود؛ بنابراین حداقل و حداکثر نمره‌ی کل آزمون بین صفر تا ۲۴ است. شیر و همکاران روایی این پرسشنامه را از طریق تحلیل

1. Spiritual well-being
2. Paloutzian, R. F& Ellison, C. W
3. Religious health
4. Existential health
5. Orientation of life

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

عاملی اکتشافی و تأییدی تأکید کردند و پایایی پرسشنامه را نیز با محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۷۸ و از طریق بازآزمایی بعد از چهار ماه ۰/۶۸، بعد از یک سال ۰/۶۰، بعد از دو سال ۰/۵۶ و پس از چهار سال ۰/۶۸ به دست آوردند. پایایی این پرسشنامه در مطالعه کجباف و همکاران (۱۳۸۵) معادل با ۰/۷۴ به دست آمد و روایی هم‌زمان آن از طریق همبستگی منفی با افسردگی (۰/۶۵-) و همبستگی مثبت با خود تسلط یابی (۰/۷۳) تائید شد. پایایی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد.

پرسشنامه پنج عامل اصلی شخصیت نئو[1]: این پرسشنامه توسط کاستا و مک کری[2] (۱۹۹۷) تهیه‌شده است. این پرسشنامه از ۶۰ گویه بر اساس مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (۱، کاملا مخالفم تا ۵، کاملا موافقم) تهیه گردید که هر ۱۲ گویه یکی از ۵ عامل بزرگ شخصیت شامل روان‌نژندی[3]، برونگرایی[4]، انعطاف‌پذیر بودن یا باز بودن[5]، دلپذیر بودن یا توافق[6] و با وجدان بودن[7] را می‌سنجد. مک کری و کاستا (۲۰۰۴) در مطالعه‌ای که به‌منظور تجدیدنظر در این پرسشنامه که بر روی ۱۴۹۲ بزرگ‌سال انجام دادند، ضریب آلفای کرونباخ پنج عامل روان‌نژندی، برونگرایی، انعطاف‌پذیر بودن یا باز بودن ، دلپذیر بودن یا توافق و با وجدان بودن را به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۰، ۰/۷۵، ۰/۶۹ و ۰/۷۹ گزارش کردند. در ایران، ضریب پایایی برای عوامل روان‌نژندی، برونگرایی، انعطاف‌پذیر بودن یا باز بودن ، دلپذیر بودن یا توافق و با وجدان بودن به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۷۵، ۰/۸۰، ۰/۷۹ و ۰/۷۹ به‌دست‌آمده است (گروسی فرشی، ۱۳۸۰). در پژوهش کیامهر (۱۳۸۱)، پایایی این آزمون با روش بازآزمایی برای پنج عامل روان رنجوری، برون‌گرایی، تجربه پذیری، توافق پذیری و وجدان گرایی به ترتیب: ۰/۸۴، ۰/۸۲، ۰/۸۷، ۰/۶۵ و ۰/۸۶ و آلفای کرونباخ را برای این عوامل به ترتیب: ۰/۷۹،

1. The five main factors of neo-personality
2. Costa and McCreery
3. Neuroticism
4. Extraversion
5. openness
6. Being pleasant or agreeing
7. Being conscientious

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

Family Pathology, Counseling & Enrichment, 2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

۰/۷۳، ۰/۴۲، ۰/۵۸ و ۰/۷۷ گزارش نمود. پایایی پرسشنامه حاضر در این پژوهش با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه و ۰/۸۴ گزارش شد.

در این پژوهش برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از دو سطح آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در سطح آمار توصیفی از میانگین و انحراف استاندارد و در سطح آمار استنباطی از آزمون ضرایب لجستیک استفاده گردید. نتایج آماری با استفاده از نرم‌افزار آماری spss-21 مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفت.

شیوه اجرای پژوهش

در گام نخست ابزار پژوهش آماده گردید و در گام دوم در اختیار هر آزمودنی قرار داده شد و ضمن توضیحاتی در زمینه‌ی هدف پژوهش و شیوه تکمیل پرسشنامه‌های استفاده‌شده به دست پژوهشگران، موارد اخلاقی زیر نیز رعایت گردید:

در آغاز پژوهش، با روشنگری صادقانه اهداف طرح، بر کسب رضایت آگاهانه از افراد برای شرکت در پژوهش پرداخته خواهد شد.

در اجرای پژوهش، کوشش بر آن خواهد بود که با برپایی ارتباط کارآمد با شرکت‌کنندگان، آن‌ها را ازلحاظ مشکلات احتمالی (اضطراب برآمده از پاسخ دادن به آزمون، کاهش عزت‌نفس یا اعتمادبه‌نفس، نگرانی آزمودنی‌ها در رابطه با تأثیر بر سرنوشت آن‌ها) موردحمایت قرار داد.

رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات هم از سوی پژوهشگر کاملا حفظ خواهد شد.

در همه اقدامات اجرای پژوهش کوشش خواهد شد تا هیچ‌گونه آسیب روانی، اجتماعی به شرکت‌کنندگان در پژوهش وارد نگردد.

یافته‌ها

از میان پاسخ‌دهندگان به پرسشنامه بالاترین میزان سن افراد در گروه متقاضیان طلاق نمونه ۲۰ تا ۲۹ سال بوده است؛ و کمترین رده سنی آنان ۶۰- ۵۰ سال به تعداد ۱ نفر است. همچنین بیشترین متقاضیان طلاق مربوط به زن‌ها و کمترین آن‌ها مربوط به مردان است؛ و درنهایت اکثر افراد متقاضی طلاق دارای تحصیلات راهنمایی هستند که تعداد آن‌ها برابر با ۵۲ مورد است و کمترین

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

آن‌ها افراد دارای تحصیلات فوق‌لیسانس و بالاتر می‌باشند که تعداد آن‌ها برابر با ۴ مورد است. جزئیات این یافته‌های جمعیت شناختی در سه جدول ۱، ۲ و ۳ قابل‌مشاهده است.

جدول ۱: توزیع و درصد فراوانی گروه‌ها برحسب سن

			سن				مجموع
			۲۰ تا ۲۹	۳۰ تا ۳۹	۴۰ تا ۴۹	۵۰ تا ۶۰	
گروه	عادی	فراوانی	۴۳	۲۹	۷	۱	۸۰
		درصد فراوان	۲۲/۹	۱۷/۱	۹/۱	۱/۱	٪۵۰
	در آستانه طلاق	فراوانی	۵۰	۱۸	۱۱	۱	۸۰
		درصد فراوان	۲۷/۲	۱۲/۳	۹/۴	۱/۱	٪۵۰
	مجموع	فراوانی	۹۳	۴۷	۱۸	۲	۱۶۰
		درصد فراوان	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۲: توزیع و درصد فراوانی گروه‌ها برحسب جنسیت

			جنسیت		کل
			زن	مرد	
گروه	عادی	فراوانی	۳۶	۴۴	۸۰
		درصد فراوان	۱۹/۳	۳۳/۳	%۵۰
	در آستانه طلاق	فراوانی	۷۰	۱۰	۸۰
		درصد فراوان	۴۰/۲	۱۰/۱	%۵۰
	مجموع	فراوانی	۱۰۶	۵۴	۱۶۰
		درصد فراوان	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۳: توزیع و فراوانی گروه‌ها نسبت به تحصیلات

			تحصیلات						
			ابتدایی	راهنمایی	دیپلم	فوق‌دیپلم	لیسانس	فوق‌لیسانس و بالاتر	کل
گروه	عادی	فراوانی	۰	۷	۲۲	۳۸	۱۲	۱	۸۰
		درصد فراوان	۰/۰	۵/۱	۱۱/۱	۲۰/۳	۹/۲	۲/۱	۵۰
	در آستانه طلاق	فراوانی	۵	۸	۵۲	۵	۶	۴	۸۰
		درصد فراوان	۳/۵	۵/۴	۳۱/۱	۳/۵	۴/۵	۱/۱	۵۰

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

Family Pathology, Counseling & Enrichment, 2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

مجموع	فراوانی	۵	۱۵	۷۴	۴۳	۱۸	۵	۱۶۰
	درصد فراوان	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

مطابق جدول ۴، سطوح معنی‌داری ارائه‌شده برای متغیر بهزیستی وجودی به دلیل آنکه سطح معنی‌داری کمتر از ۵ درصد است این عامل مؤثر است ولی متغیر سلامت مذهبی اثر معنی‌دار ندارد. بر این اساس، در ۶/۶۰ درصد مواقع تنها با اطلاع از نمره متغیر سلامت وجودی می توان عادی یا در آستانه طلاق بودن زوجین را تشخیص داد. همچنین سطوح معنی‌داری ارائه‌شده در آن برای متغیر خوش‌بینی به دلیل آنکه سطح معنی‌داری کمتر از ۵ درصد است این عامل مؤثر است؛ بنابراین، در ۱/۵۸ درصد مواقع با اطلاع از نمره متغیر خوش‌بینی می توان عادی یا در آستانه طلاق بودن زوجین را تشخیص داد. بر اساس یافته‌های جدول فوق و سطوح معنی‌داری ارائه‌شده، برای متغیر برون‌گرایی و دلپذیر بودن به دلیل آن‌که سطح معنی‌داری کمتر از ۵ درصد است، این عوامل مؤثرند ولی در دیگر متغیرها اثر معنی‌داری ندارد. پس در کل در ۶۱/۳ درصد مواقع با اطلاع از نمره متغیرهای برون‌گرایی و دلپذیر بودن می توان عادی یا در آستانه طلاق بودن زوجین را تشخیص داد؛ و بر اساس سطوح معنی‌داری ارائه‌شده، برای متغیر روان‌نژندی، برون‌گرایی، خوش‌بینی و سلامت وجودی، به دلیل آن‌که سطح معنی‌داری کمتر از ۵ درصد است این عوامل مؤثرند؛ ولی در دیگر متغیرها اثر معنی‌داری ندارند؛ بنابراین، در کل در ۶۱/۳ درصد مواقع با اطلاع از نمره متغیرهای روان‌نژندی، برون‌گرایی، خوش‌بینی و سلامت وجودی می توان عادی یا در آستانه طلاق بودن زوجین را تشخیص داد.

جدول ۴: آزمون ضرایب و مدل لجستیک

متغیر	ضرایب B	انحراف معیار خطا	آماره Wald	درجه آزادی	معناداری	فرم نمایی ضریب
سلامت وجودی	۰/۱۲۰	۰/۰۳۴	۱۲/۴۶۰	۱	۰/۰۰۰	۱/۱۲۷
سلامت مذهبی	-۰/۰۰۱	۰/۰۲۶	۰/۰۰۳	۱	۰/۹۵۹	۰/۹۹۹
عدد ثابت	-۵/۴۰۹	۱/۳۸۷	۱۵/۴۰۷	۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۴
خوش‌بینی	۰/۱۵۶	۰/۰۷۰	۴/۸۹۹	۱	۰/۰۲۷	۱/۱۶۸
عدد ثابت	-۱/۹۹۷	۰/۹۱۸	۴/۷۳۸	۱	۰/۰۲۹	۰/۱۳۶
روان‌نژندی	۰/۰۰۳	۰/۰۲۶	۰/۰۱۲	۱	۰/۹۱۴	۱/۰۰۳
برون‌گرایی	۰/۰۹۷	۰/۰۳۴	۸/۱۶۷	۱	۰/۰۰۴	۱/۱۰۱
دلپذیر بودن	۰/۰۸۷	۰/۰۴۶	۳/۸۲۱	۱	۰/۰۴۳	۱/۰۸۱
انعطاف‌پذیری	۰/۰۳۹	۰/۰۳۷	۱/۱۱۰	۱	۰/۲۹۲	۱/۰۳۹
مسئولیت‌پذیری	-۰/۰۲۹	۰/۰۳۳	۰/۷۸۶	۱	۰/۳۷۵	۰/۹۷۲
عدد ثابت	-۸/۰۹۱	۳/۷۳۱	۴/۷۰۴	۱	۰/۰۳۰	۰/۰۰۰
روان‌نژندی	۰/۰۶۱	۰/۰۳۲	۰/۰۳۲	۱	۰/۰۴۸	۱/۰۶۳
برون‌گرایی	۰/۱۱۳	۰/۰۳۸	۸/۹۳۰	۱	۰/۰۰۳	۱/۱۱۹
دلپذیر بودن	۰/۰۶۰	۰/۰۵۱	۱/۴۲۱	۱	۰/۲۳۳	۱/۰۶۲
انعطاف‌پذیری	۰/۰۰۸	۰/۰۴۰	۰/۰۴۱	۱	۰/۸۴۰	۱/۰۰۸
مسئولیت‌پذیری	-۰/۰۲۴	۰/۰۳۵	۰/۴۵۱	۱	۰/۵۰۲	۰/۹۷۷

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

خوش‌بینی	۰/۱۸۵	۰/۰۸۲	۵/۰۷۶	۱	۰/۰۲۴	۱/۲۰۳
سلامت وجودی	۰/۱۲۸	۰/۰۳۸	۱۱/۰۵۸	۱	۰/۰۰۱	۱/۱۳۶
سلامت مذهبی	-۰/۰۰۱	۰/۰۲۸	۰/۰۰۲	۱	۰/۹۶۸	۰/۹۹۹
عدد ثابت	-۱۷/۴۲۱	۴/۶۲۷	۱۴/۱۷۸	۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی رابطه بین بهزیستی معنوی، خوش‌بینی و ویژگی‌های شخصیتی زوجین عادی و در آستانه طلاق[1] بوده است. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که بهزیستی معنوی در پیش‌بینی عادی و در آستانه طلاق بودن زوجین، در زیر مقیاس سلامت وجودی تائید اما در زیر مقیاس سلامت مذهبی مورد تائید قرار نگرفته است. این یافته با نتایج تحقیقات حسینیان (۱۳۹۵)، نصوحیان (۱۳۹۱)، الکس و همکاران (۲۰۱۱)، دماریس و همکاران (۲۰۱۰)، احمدی و همکاران (۱۳۸۵)، یون (۲۰۰۶)، سالوی و همکاران (۲۰۰۵) همخوان و با یافته‌ی بالبونی (۲۰۰۷) ناهمخوان است. بر اساس پیشینه پژوهش می توان اذعان نمود که تقیدات مذهبی، در درجه‌ی اول به بهبود و تحکم روابط زوجین کمک می‌نماید، همچنین وظایف والدینی را تسریع و موجب می‌گردد که زن و شوهر دیدگاه‌ها و اهداف مشترکی را در زندگی دنبال نمایند، همچنین قادر خواهند بود به نحو مؤثرتری تعارضات بین خود و همسرشان را حل نمایند. بهزیستی معنوی در شناخت و ارتباط دوستانه با خدا و بندگان و تحقق فضائل در خویشتن، مفهوم می‌یابد و از ارکان آن، نوع ارتباطات ضابطه‌مند زن و مرد است که موفقیت در ارکان دیگر از بهزیستی معنوی را تسهیل می‌کند و بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی، اجتماعی و معنوی افراد تأثیر می‌گذارد. در حقیقت، سنگ بنای زندگی زناشویی باید به‌گونه‌ای نهادینه شود که عملکرد مطلوب خانواده و ارتقا بهزیستی معنوی اعضای آن را به دنبال داشته باشد. موفقیت در ازدواج و رضایت زوجین از یکدیگر، در سایه معنویت شکل می‌گیرد. از سوی دیگر بهزیستی معنوی موجب ایجاد آرامش، امنیت روانی، رهایی از احساس پوچی و تنهایی، معنایابی زندگی[2]، مثبت اندیشی[3]، امید، رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی می‌شود. از این طریق، ظرفیت روان‌شناختی و توانایی مقابله با تنیدگی‌ها و مشکلات افزایش‌یافته، موجب ارتقای سلامت روانی، جسمی و عمر طولانی‌تر و

1. On the verge of divorce
2. Meaning of life
3. Thinking positive

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

Family Pathology, Counseling & Enrichment, 2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

رضایت از زندگی بیشتری می‌شود. بهزیستی معنوی این اطمینان را در افراد ایجاد می‌کند که نیرویی قوی همیشه از آن‌ها حمایت می‌کند و آن‌ها حوادث را با تکیه بر ایمان و اعتقاد خود، راحت‌تر می‌گذرانند و کمتر دستخوش تنش و اضطراب می‌شوند. این مسئله، امنیت و سلامت روانی آن‌ها را تضمین می‌کند و درنتیجه انتظار این افراد از آینده امیدوارانه‌تر و خوش‌بینانه تر خواهد بود. این تغییر نگرش سبب تغییر در رفتار و درنتیجه افرایش رضایتمندی از زندگی می‌شود.

نتیجه دیگر از این پژوهش نشان داد که سازه خوش‌بینی می‌تواند، عادی و در آستانه طلاق بودن زوجین را پیش‌بینی نماید. این یافته با نتایج پژوهش شکر کن و همکاران (۱۳۸۵)، عطاری و همکاران (۱۳۸۵) و یانگ و مائو (۲۰۰۷) همخوانی دارد. بر اساس دیدگاه پیترسون (۲۰۰۰)، خوش‌بینی با خلق مثبت و فقدان ضربه‌های عاطفی ارتباط دارد. همچنین، توجه به نقاط قوت و تجارب خوب گذشته، احتمال بروز برداشت‌های شخصی مثبت‌تر را افزایش داده که درنتیجه فرد قادر به پذیرش مسئولیت بیشتر در قبال اعتبار و ارزش خود شده و به درک کامل و بهتری از خویشتن نائل می‌آید. خوش‌بینی مثبت بودن سطحی نیست بلکه افراد خوش‌بین مشکل‌گشایند و نقشه‌هایی برای فعالیت‌های خود طراحی نموده و سپس طبق آن عمل می‌کنند. افراد خوش‌بین در حل مسائل و مشکلات خود در زندگی زناشویی موفق‌تر عمل می‌کنند، در مقابل مسائل و مشکلات حالتی انفعالی به خود نمی‌گیرند و نسبت به یکدیگر نگرش مثبت بیشتری دارند بنابراین، از رضایتمندی زندگی بیشتری برخوردارند. به اعتقاد شیر و همکاران، افراد خوش‌بین، در رویارویی با دشواری‌ها به دنبال کردن اهداف با ارزش خود ادامه داده و با به‌کارگیری راهبردهای کنار آمدن مؤثر، حالت‌های شخصی خود را جهت دستیابی به اهداف تنظیم کنند.

بر اساس نتیجه دیگر از این پژوهش، از میان ابعاد ویژگی‌های شخصیتی، تنها مؤلفه برونگرایی و دلپذیر بودن می‌تواند عادی یا در آستانه طلاق بودن زوجین را پیش‌بینی نماید. یافته حاضر با نتایج تحقیقات حسینی و همکاران (۱۳۹۲)، مالوف و همکاران (۲۰۱۰)، پرونچر و همکاران (۲۰۰۸)، روگی و همکاران (۲۰۰۶) همخوانی دارد و با نتایج پژوهش احدی (۱۳۸۶)، بوتوین و همکاران (۱۹۹۷) ناهمخوان بوده است. در تبیین این یافته‌ها می توان گفت که روان رنجور خویی[1] در درجه اول فرایندهای درون روانی افراد در زمینه روابط زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. کاهش کنترل تکانه‌های عصبی و

1. Psychiatry

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

تمایل به افکار منفی در افراد روان رنجور، دنیای درون فردی (درک فرد نسبت به رضایت از رابطه زناشویی) را بیشتر از دنیای برون فردی (میزان رضایت‌مندی شریک جنسی از رابطه زناشویی) تحت تأثیر قرار می‌دهد و منجر به تعارض در زمینه رضایت زناشویی می‌شود. از دیگر ویژگی‌های افراد روان رنجور، رفتار نکوهش کننده، تحقیرکننده و تدافعی است که می‌تواند رابطه زناشویی را تحت تأثیر قرار دهد و درنتیجه با کاهش میزان رضایت و سازگاری زناشویی[1]، احتمال جدایی و طلاق افزایش می‌یابد. همچنین برون‌گرایی با هیجانات مثبتی همچون خوش‌بینی، عشق و صمیمیت همراه است همچنین اجتماعی بودن و فعال بودن افراد برونگرا نیز در تجمیع با دیگر صفات بر روابط زناشویی و درنتیجه رضایت از این رابطه تأثیر مثبت دارد. افراد برونگرا به دلیل گرایش به محیط‌های بیرون و ارتباط با دیگران از زندگی لذت بیشتری می‌برند و وقت بیشتری را صرف فعالیت‌های اجتماعی می‌کنند. تمایل به مثبت بودن، جرئت طلبی[2] و پرانرژی بودن از ویژگی‌های برونگرایی است. توافق جویی موجب می‌شود که افراد در تعامل‌های خود با دیگران بتوانند احساس خود را مهار کنند و برخورد آرامی داشته باشند. ویژگی مسئولیت‌پذیری[3] موجب توانمندی افراد در اداره کردن درگیری‌های احتمالی ایجادشده در رابطه می‌شود. ویژگی گشودگی، تمایل و خواست برای تغییر و داشتن انگیزه برای کسب تجارب جدید را شامل می‌شود.

به‌طورکلی، مؤلفه دلپذیر بودن مشتمل بر صفاتی مانند خوش‌خلقی، قابلیت اعتماد، باگذشت، مصمم و دارای حس همکاری بودن است که می‌تواند با رضایت زناشویی و زندگی مشترک ارتباط داشته باشد. بر طبق یافته دیگر از این پژوهش، ویژگی‌های شخصیتی، بهزیستی معنوی و خوش‌بینی قادر خواهد بود، عادی یا در آستانه طلاق بودن زوجین را پیش‌بینی نماید. در ارتباط با این یافته پژوهشی یافت نشد؛ اما بر اساس ادبیات پژوهش می توان اذعان نمود که این متغیرها می‌توانند تحت تأثیر عوامل محیطی[4]، فرهنگی[5]، نگرش[6]، ویژگی‌های شخصیتی[7]، سن و تجارب افراد قرار گیرد. بعضی تمایلات شخصیتی مانند بی‌ثباتی هیجانی[8] یا روان رنجور خویی می‌تواند آسیب‌های پایداری را به وجود آورد که بر چگونگی

1. Marital compatibility
2. Daring
3. responsibility
4. Environmental factors
5. Cultural
6. Attitude
7. Personality characteristics
8. Emotional instability

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

Family Pathology, Counseling & Enrichment, 2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

انطباق زوج‌ها با تجارب فشار آفرین تأثیر گذارد و رضایت زناشویی را تحت تأثیر قرار دهد. با توجه به اینکه نتایج حاصل از تحقیق حاضر بر اساس نمونه محدودی به دست آمد که ظرفیت تعمیم دهی یافته‌ها را تا حدی با محدودیت روبه‌رو می‌کند؛ بنابراین پیشنهاد می‌گردد موضوع موردبررسی با نمونه آماری گسترده‌تری موردپژوهش قرار گیرد تا نتایج متقن تری که بتوان به آن به‌عنوان مبنایی برای برنامه‌ریزی‌های آتی استناد نمود استخراج گردد. همچنین تکیه بر نتایج خود گزارش دهی، امکان تحریف واقعیت را فراهم می‌کند. به‌بیان‌دیگر به‌منظور تائید مقیاس‌های خود گزارشی از مشاهده رفتاری و دیگر شاخص‌های بالینی استفاده نشد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی نقش متغیرهای واسطه‌گر و جنبه‌های نامشخص روابط بین این متغیرها مورد کاوش بیشتری قرار گیرد. همچنین آموزش زوجین، جهت ارتقاء خوش‌بینی و بهزیستی معنوی ضروری به نظر می‌رسد، چه زوجین کمک می‌نماید که طبق اصول کل‌گرایی و داشتن یک حس حرفه‌ای برای یک هدف بالاتر، معنای واقعی اتفاقات و وقایع اطراف را تفسیر نموده و درنتیجه به رضایت زناشویی پایدارتری دست یابند.

تشکر و قدردانی: بدین‌وسیله از همه زوجین در پژوهش که همکاری کاملی جهت اجرای پژوهش داشتند، قدردانی به عمل می‌آید.

منابع

-احمدی، زهرا؛ احمدی، سید احمد؛ فاتحی زاده، مریم سادات (۱۳۸۵). بررسی اثربخشی شیوه زوج‌درمانی ارتباط شئ کوتاه‌مدت بر الگوهای ارتباطی زوجین. فصلنامه خانواده پژوهی، ۶(۲): ۱۰۵-۱۱۷.

-احدی، بتول (۱۳۸۶). رابطه شخصیت و رضایت زناشویی. روانشناسی معاصر، ۲(۴): ۳۱- ۳۷.

-توده فلاح، معصومه؛ کاظمی پور، شهلا (۱۳۸۹). بررسی تأثیر نوسازی بر سن ازدواج با تأکید بر شاخص‌های جمعیت شناختی ازدواج در سطح کشور و ۷ استان منتخب. پژوهش اجتماعی، ۳(۸): ۱۰۵-۱۳۰.

-حسینیان، سیمین (۱۳۹۵). بررسی رابطه هوش معنوی با هوش هیجانی در بین دختران دانشجوی دانشگاه الزهرا (س). زنان و خانواده، ۱۷: ۷-۲۶.

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

-حفاریان، لیلا؛ آقایی، اصغر؛ کجباف، محمدباقر؛ کامکار، منوچهر (۱۳۹۵). مقایسه کیفیت زندگی و ابعاد آن در زنان مطلقه و غیر مطلقه و رابطه آن با ویژگی‌های جمعیت شناختی در شهر شیراز. دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، ۴۱: ۴۶-۸۶.

-حسینی، زهرا؛ خلقی، زهرا؛ جابری، سمیه؛ صدیقی، اکرم؛ صالحی، وجیهه؛ تفویضی، متین (۱۳۹۲). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی زوجین متعارض و عادی با استفاده از پرسشنامه شخصیتی ۵ عاملی نئو. مجله علمی پزشکی قانونی. ۱۹(۱ و ۴): ۱۶۵-۱۷۳.

-حسین دخت، آرزو؛ فتحی آشتیانی، علی؛ تقی زاده، محمد احسان (۱۳۹۱). تعیین رابطه هوش معنوی و بهزیستی معنوی با کیفیت زندگی و رضایت زناشویی در گروهی از زنان و مردان شهرستان مراغه. روانشناسی و دین، ۶(۲۲): ۵۷-۷۴.

-زمانی زارچی، محمدصادق؛ غلامعلی لواسانی، مسعود؛ اژه‌ای، جواد؛ حسین زاده اسکویی، علی؛ صمدی کاشان، سحر (۱۳۹۷). مطالعه پدیدارشناسانه تجارب هیجانی و ذهنی فرزندان طلاق. فصلنامه پژوهش در سلامت روان‌شناختی. ۱۲ (۱): ۳۹-۵۴.

-سلیگمن، مارتین، ای.پی (۱۳۸۳). کودک خوش‌بین (ترجمه فروزنده داور پناه). تهران: رشد (تاریخ انتشار اثر به زبان‌اصلی، ۱۹۹۵).

-شاهمرادی، سمیه؛ فاتحی زاده، مریم؛ احمدی، احمد (۱۳۹۰). پیش‌بینی تعرض زناشویی از طریق ویژگی‌های شخصیتی، روانی و جمعیت شناختی زوج‌ها. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی، ۱(۴۲): ۳۴-۴۴.

-شکر کن، حسین؛ خجسته مهر، رضا؛ عطاری، یوسفعلی؛ حقیقی، جمال؛ شهنی ییلاق، منیجه (۱۳۸۵). بررسی ویژگی‌های شخصیتی، مهارت‌های اجتماعی، سبک‌های دل‌بستگی و ویژگی‌های جمعیت شناختی به‌عنوان پیش‌بین‌های موفقیت و شکست زناشویی در زوج‌های متقاضی طلاق و عادی در اهواز. مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اهواز، ۳(۱۳): ۱-۳۰.

-صفائی راد، ایرج؛ کریمی، لطف اله؛ شموسی، نعمت اله؛ احمدی طهوری، محسن (۱۳۸۹). رابطه بهزیستی معنوی با سلامت روان در دانشجویان. مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سبزوار، ۱۷(۴): ۲۷۴-۲۸۰.

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

Family Pathology, Counseling & Enrichment, 2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

-عطاری، یوسفعلی؛ امان الهی فرد، عباس؛ مهرابی زاده هنرمند، مهناز (۱۳۸۵). بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و عوامل فردی – خانوادگی با رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز. علوم تربیتی و روانشناسی، ۱۳ (۳): ۸۱-۱۰۸.

-غفاری، مظفر؛ رضایی، اکبر (۱۳۹۲). بررسی رابطه رضامندی زناشویی و کیفیت زندگی با گرایش به وسواسی و مهارت زندگی دانشجویان متأهل دانشگاه پیام نور. فصلنامه علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران، ۲۳(۲): ۱۴۰-۱۴۷.

-کثیری نسب، زهره (۱۳۹۰). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی در زنان طلاق و غیر طلاق و بررسی عوامل جمعیت شناختی مرتبط با پدیده طلاق. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.

-کجباف، محمدباقر (۱۳۸۵). هنجاریابی، پایایی و روایی بین خوش‌بینی، خودتسلط یابی و افسردگی در شهر اصفهان. مطالعات روان‌شناختی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهرا (س)، ۲(۱ و ۲):۵۱-۶۸.

-گروسی فرشی، میر تقی. (۱۳۸۰). رویکردهای نوین در ارزیابی شخصیت. تبریز: انتشارات دانیال.

-موحد، احمد (۱۳۸۲). بررسی رابطه علی بین نگرش‌های مذهبی، خوش‌بینی، سلامت روانی و سلامت جسمانی دانشجویان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شهید چمران اهواز.

-نصوحیان، مینا (۱۳۹۱). بررسی مقایسه‌ای ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های دل‌بستگی زوجین در معرض طلاق و زوجین عادی شهر اصفهان. پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد بهشهر.

-Alex, M; et al, (2011). Marital happiness as the function of spiritual intelligence. International Multidisciplinary Research Journal, 1(9):6-12.

-Botwin,M, D., Buss,D, M. and shackelford,T.K. (1997). Personality and mate preferences: Five factors in mate selection and marital satisfaction. Journal of personality, 65: 107-136.

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

-Balboni, T.A; &et al. (2007). Religiousness and spiritual support among advanced cancer patients and associations eith end-of-life treatment preferences and Quality of life. Journal of clinical oncology. 25(5: (555-560.

-Demaris, A; et al. (2010). Satisfaction of Marriage and general religiousness as buffers of the effects of marital inequity. J FAM issues, 37 (10): 1255- 78

-Diener, E., Oishi, S., & Lucas, R. E. (2003). Personality, culture, and subjective well-being. Annual Review of Psychology, 54: 403-425.

-Gomez, R & Fisher, J. W. (2013). Domains of spiritual well-being and development and validation of the Spiritual Well-Being Questionnaire Personality and Individual Differences. 35: 1975-1991.

- Grossi Farshi, Mir Taghi. (2001). New approaches to personality assessment. Tabriz: Daniel Publications.

-Hartz, G. W. (2005). Spirituality and Mental Health: Clinical Applications, New York; Haworth press.

-Koeing, H.G., Mcllough, M & Larson, D.B. (2007). Handbook of religion and health. New York: Oxford University Press.

-Karney, Benjamin R., Bradbury, Thomas. (1997). Neuroticism, marital interaction, and the trajectory of marital satisfaction. Journal of Personality and Social Psychology, 72(5): 1075-1092.

-Malouff, J.M., Thorsteinsson, E.B., Schutte, N.S., Bhullar, N., & Rooke, S.E. (2010). The five-factor model of personality and relationship satisfaction of intimate partners: A meta-analysis. Journal of Research in Personality, 44(1): 124-127..

-Myers, D.G. (2000). The Funds, Friends, and Faith of Happy People. American Psychologist, 55(1):56-6..

-Movahed, Ahmad (2003). Investigating the causal relationship between religious attitudes, optimism, mental health, and physical health of students, M.Sc. Thesis, Shahid Chamran University, Ahvaz.

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

Family Pathology, Counseling & Enrichment, 2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

-Peterson, C. (2000). The future of optimism. American psychologists, 55 (1): 44-55.

-Piqueras, J.A, Kuhne, W. Vera-Villarroel, P. van Straten, A. Cuijpers, P. (2011). Happiness and health behaviours in Chilean college students. Journal of Religion & Spirituality in Social Work: Social Thought.19 (1): 35-48..

-Provencher, V.C., Begin, M.P.G., Girouard, A., Tremblay, S., Boivin, S., & Lemieux, S. (2008). Personality traits in overweight and obese women: Associations with BMI and eating behaviors. Eating Behaviors, 9 (3): 294-302.

-Rogge, R.D., Brudbury, T.N., Hahlweg, K.E.G., Thurmaier, F. (2006). Predicting marital distress and dissolution: Refining the two-factor hypothesis. Journal of Family Psychology, 20(1): 156-159.

-Salovey, P., Bedell, B.T., Detweiler, J.B. and Sodock, B.J., & Sodock, V. A. (2005). Comprehensive textbook of psychiatry. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

-Sligman, M.P. (2003). Positive psychology: Fundamental assumption. The Psychologist, 16: 126-127.

-Scheier, M. F., Carver, S., & Bridges, M. W. (1994). Distinguishing optimism from neulroticism (and trait anxiety, self-mastery, and self-esteem): Reevaluation of the orientation test. Journal of Personality and Social Psychology, 67: 1063-1078.

-Seligman, Martin, EP (2004). The optimistic child (translated by Forouzandeh Davarpanah). Tehran: Roshd (date of publication of the work in the original language, 1995).

-Turiano, N.A., Shawn, D., Whiteman, S.E., Hampson, B.W,. Roberts & Danial K. (2012). Personality and substance use in midlife: Conscientiousnss as moderator and the effects of trait change. Journal of research in personality, 46: 295-305.

-Wolfinger, N. H. (2015). Understanding the divorce cycle: The children of divorce in their marriages. Cambridge University Press. [DOI:10.1017/CBO9780511499616]

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

-Yang, KP., Mao, XY. (2007). A study of nurses' spiritual intelligence: A cross-sectional questionnaire survey. Journal nurs study. 44(6): 999-1010..

-Yoon, D.P. (2006). Factors affecting subjective Well-being for rural elderly individuals. The importance of spirituality. Religiousness and social support. Journal of religion and spirituality in Social Work, 25: 59-75.

-Ahadi, Batool (2007). Relationship between personality and marital satisfaction. Contemporary Psychology, 2 (4): 31- 37. [Pershian].

-Ahmadi, Zahra; Ahmadi, Seyed Ahmad; Fatehizadeh, Maryam Sadat (2006). Evaluation of the effectiveness of couple therapy ارتباط short-term object communication method on couples communication patterns. Family Research Quarterly, 6 (2): 105-117 .[Pershian].

-Attari, Yousef Ali; Aman Elahi Fard, Abbas; Mehrabizadeh Honarmand, Mahnaz (2006). Investigating the Relationship between Personality Traits and Individual-Family Factors with Marital Satisfaction in Government Employees in Ahvaz. Educational Sciences and Psychology, 13 (3): 81-108 .[Pershian].

-Ghaffari, Muzaffar; Rezaei, Akbar (2013). Investigating the Relationship between Marital Satisfaction and Quality of Life with Obsessive Tendency and Life Skills of Married Students of Payame Noor University. Journal of Medical Sciences, Islamic Azad University, Tehran Branch, 23 (2): 140-147 .[Pershian].

Ghamri.M, Reza Khwani. S & Malalow. M. (2014). A Survey of Marital Dissatisfaction with Perceived Social Support and Adoption of Life. Journal of Counseling and Psychotherapy, 11 .[Pershian].

-Hosseinian, Simin (2016). Investigating the relationship between spiritual intelligence and emotional intelligence among female students of Al-Zahra University. Women and the Family, 17: 7-26 .[Pershian].

-Hafarian, Leila; Aghaei, Asghar; Kajbaf, Mohammad Baqir; Kamkar, Manouchehr (2015). Comparison of quality of life and its dimensions in divorced and non-divorced women and its relationship with demographic characteristics in Shiraz. Knowledge and Research in Applied Psychology, Islamic Azad University, Khorasgan Branch, 41: 46-86. [Pershian].

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

Family Pathology, Counseling & Enrichment, 2020. Vol. 6, N. 1 (11): 1- 22.

-Hosseini, Zahra; Khalqi, Zahra; Jaberi, Somayeh; Siddiqui, Akram; Salehi, Wajiha; Tafwizi, Matin (2013). Comparison of personality traits of conflicting and normal couples using Neo 5-factor personality questionnaire. Scientific Journal of Forensic Medicine. 19 (1 and 4): 165-173 .[Pershian].

-Hossein Dokht, Arezoo; Fathi Ashtiani, Ali; Taghizadeh, Mohammad Ehsan (2012). Determining the relationship between spiritual intelligence and spiritual well-being with quality of life and marital satisfaction in a group of men and women in Maragheh. Psychology and Religion, 6 (22): 57-74. [Pershian].

-Hussein; Khojasteh Mehr, Reza; Attari, Yousef Ali; True, beautiful; Shahni Yilagh, Manijeh (2006). Survey of personality traits, social skills, attachment styles, and demographic characteristics as predictors of marital success and failure in couples seeking divorce and normal in Ahvaz. Journal of Educational Sciences and Psychology, Ahvaz University, 3 (13): 1-30. [Pershian].

-Kathiri Nasab, Zohreh (2011). Comparison of personality traits in divorced and non-divorced women and a study of demographic factors related to the phenomenon of divorce. Master Thesis of Islamic Azad University, Marvdasht Branch .[Pershian].

-Kajbaf, Mohammad Baqir (2006). Standardization, reliability, and validity between optimism, self-control, and depression in Isfahan. Psychological Studies, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Al-Zahra University, 2 (1 and 2): 51-68 .[Pershian].

-Nasuhian, Mina (2012). A comparative study of personality traits and attachment styles of couples at risk of divorce and normal couples in Isfahan. Master's thesis. Islamic Azad University, Behshahr Branch .[Pershian].

- Shahmoradi, Somayeh; Fatehizadeh, Maryam; Ahmadi, Ahmad (2011). Predicting marital assault through couples' personality, psychological and demographic characteristics. Knowledge and Research in Applied Psychology, 1 (42): 34-44. [Pershian].

-Safaei Rad, Iraj; Karimi, Lotfallah; Shamusi, Nematullah; Ahmadi Tahoori, Mohsen (2010). The relationship between spiritual well-being and mental health in students. Journal of Sabzevar University of Medical Sciences and Health Services, 17 (4): 274-280 .[Pershian].

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]

دو فصلنامه علمی آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده، دوره ۶، شماره ۱ (پیاپی ۱۱)، بهار و تابستان ۱۳۹۹

-Sanagoo, M. (2013). Relationship between communication patterns between men and women due to religious adherence and marital satisfaction in couples relationships. Journal of Psychology and Religion, 6(1), 91-109. [Pershian].

-Tudeh Fallah, Masoumeh; Kazemipour, Shahla (2010). Investigating the effect of modernization on marriage age with emphasis on demographic indicators of marriage in the country and 7 selected provinces. Social Research, 3 (8): 105-130 .[Pershian].

-Zamani Zarchi, Mohammad Sadegh; Gholam Ali Lavasani, Massoud; Ejei, Javad; Hosseinzadeh Oskooi, Ali; Samadi Kashan, Sahar (2018). A phenomenological study of the emotional and mental experiences of children of divorce. Quarterly Journal of Mental Health Research. 12 (1): 39-54 .[Pershian].

[Downloaded from fpcej.ir on 2026-11-27]

[DOR: 20.1001.1.24234869.1399.6.1.3.7]